

KREŠTAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok	— — — —	2 zl. — kr.
Na pol roka	— — — —	1 — —
Na štvrt roka	— — — —	60 —

Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :
EDVARD SÁNDORFI.

*Redakcia a výtvarníctvo : Budapest,
VIII. ker., Józsefkörút 35*

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedneho 5 stĺpcového maleho riadku je
10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Chudobná sirota.

Ponáhľajte sa predplatiť!

Otení Čitatelia! K číslu tomuto pripojené sú poštové poukázky. Upozorňujeme otených predplatiteľov, že predplatná cena je v korunách už znášaná od nového roku, a s týmito poukázkami možno len do konca mesiaca decembra predplatky odoslať!

„Čiňte pokánie!“

Tak privolával pred príchodom Pána Ježiša Krista sv. Ján Krstiteľ všetkým, ktorí polepšenie vtedajších pomerov očakávali.

A takto privolával, všeobecné polepšenie sa a pokánie hlásať prinútily i nás tie presmutné pomery na našich Horniakoch, z ktorých pomerov jedno zreteľne vysvitá: že sme strašným trestom — či už zaslúženým alebo nevinne nás moriacim, jedno je — ale strašným trestom zastihnutí. Celá Európa začína hýkať nad našou hmotnou i duševnou biedou. Jednotlivé obce vo Spiši sú už prázdne, lebo bieda zahnila prastarých obyvateľov ich do cudziny; tá istá bieda pustoší už teraz aj v Orave, ba aj bohatšie kraje na povážskej doline, stolice nitrianska a prešperská púšťajú celé roje vysťahovalcov do nového sveta.

Trápny to zjav! A keď pátrame po príčinách tohoto zjavu, nenie možno udusiť v sebe zlostný výraz dnes čo najviac oprávnený: „Čiňte pokánie!“

Môžeme bez okolov nia tvrdiť, že slová tieto predvestníka Spasiteľovho mali by sa svedomia mnohých týkať, ktorí súc očitými svedkami príčin pustnutia nášho ľudu, chladnokrevne ponechávajú ho svojmu osudu, a za ratovanie opustených kresťanov ani len prstom nekývnu. A tute je, ako sa hovorí, pes zakopaný, áno v tomto väzí príčina nepochopiteľnej biedy ľudu nášho.

Pozrime si to len lepšie.

Cirkev sv. káže: učte všetky národy, — a synovia vlastní naši začínajú hanbiť sa konať krásne svoje povolanie, hanbia sa pracovať na vzdelaní a vyučovaní všemožnými prostriedkami

sebe svereného ľudu, z mozoľov ktorého predsa živia sa. Slávne panujúci pápež Lev XIII. hlása: podporujte dobré spisy proti zlým, zakladajte po všetkých dedinách vzdelávajúce kresťanské kruhy, — a niet človeka, ktorý by pričínil sa k uskutočneniu otcovských slov Námestníka Božieho. Kde tu zoprú sice posledné sily jednotlivci v obrannej práci, a hľa, musejú osihotení krvácať, kým neklesnú; kde-tu prebudilo sa svedomie a polepšujú sa pomery na vidom očí, ale takéto zjavy možno na prstoch počítať. Ľud by chcel sa duševne dvíhať, ale čo by mu priateľskou rukou pomáhali, tých je málo.

Môže hovoriť, a politizovať kto chce a ako chce, ale smutné skutočnosti a výjavy hlasite svedčia len pri tom jednom: že ľudu nášmu na vzdelanosti schádza, že všetky pokusy odpomáhania ostanú marné, jestli ne-pojíme tieto s vyučovaním a duševným pozdvihnutím ľudu kroz slová bratské, dobré spisy, vzdelávajúce kruhy a kresťanské spolky. Tu si ale musíme ruky podať všetci koľko nás je: vymlúvať sa a uľahovať nemá právo ani jeden z nás, ani k vóli žido-hazafikom, ani k vóli úradským hazafikom, ani k vóli kalvínskym politikerom, ani k vóli v otroctve židovskom väziacim liberálom, ani k vóli cirkevnej alebo svetskej vrchnosti, ani k vóli masným úradom a hodnosťam!

Bojazlivosť, ohľady na priazeň hlúpych literálov a žido-vlastencov nás tak ďaleko zaslepily, že dnes keď badáme strašné následky tohoto: zanedbanie a pustošenie ľudu, musíme so žiaľom a lútosťou sami sebe pripomínať slová: Čiňte pokánie!

Hovoríme, že ohľady na hlúpych liberálov. Lebo veď rozumni liberáli sami uznávajú, že sa dačo konať musí, sami dávajú ľudu spisy v krásnej slovenčine písané, ačkoľvek nekresťanského obsahu, sami hlásajú naše starootcovské zvyky podržať, sami ponúkajú nás ku vzdelaniu. Ba veru cudzí ľudia omnoho viac sústrasti cítia k nám a priaznivejšie chovajú sa k nám. Nuž ale od nich len nenie možno žiadať, aby títo cudzí, ľud náš a jeho reč ani nepoznajúci zaujali sa za nás.

Ale zdá sa nám, že sa už začína predsa brieždiť. Začínáme pochopovať, že nenie neomylné nevlastenectvo konať povinnosť Kristom Pánom

nám naloženú : vyučovať totižto národy. Poznávame už, že je hlúposť pomáhať chcieť ľudu bez toho, že by sa kto k ľudu neuponižil, bez toho že by nevyhodil kto zo srdca svojho nenávisť oproti tomu, čo ľudu prirodzené a milé je, ak to len hriech nenie. Kto nejde ľudu s celým srdcom pomáhať, môže vrátiť sa s cesty, lebo ľud jeho vysokým snahám neporozumie, a práca jeho ostane bez výsledku.

Činite však pokánie nadovšetko vy, utrápení ľudia. Nad tým, že ste krutohlaví, nad tým, že ste nedôverčiví, nad tým, že do očí koríte sa ako dobré nevinné ovečky, za chrbtom ale prisaháte večitú vernosť vašim bruchatým Šlojmom a Chajsúram, nad tým, že modlíte, postíte sa hotoví ste kedykoľvek, ale na príklad Kristov zo svojich svätých peňazomencov a kupcov, tých vašich úžerníkov vyhnaf, vytískaf, t. j. týchto sa chrániť nechcete; nad tým, že židom hrešíte a v ich krémach sa predsa celú zimu presušate, nad tým, že svojich priateľov zaznávate, im ubližujete, svojim závidíte, o spoločnej láske a svornosti ani pochopu, ani citu nemáte: nuž nad tým, dobrí ľudia, roľníci, remeselníci činite, len vy činite pokánie!

E. S.

POLITICKE CHÝRY.

V snemovni idú prísno zachovávať termín pre započatie pojednávania. Na miesto pol 11-ej hodiny zasedaf budú práve o 10-ej, ani o menšinu neskorej. Potom aj prestávky 5 minútové nesmú byť dlhšie. Všetky tieto poriadky potrebné sú tuším preto, že sa páni liberáli obávajú, že nedokončia pojednávanie kvotové do 1-ho januára, čo by bolo pre nich veľmi neprijemné.

Kvota a prienos potravných daní. Zato, že Uhorsko v nasledovných desiatych rokoch vyššiu kvotu bude platiť na spoločné výdavky, vyžiadali naši takzvaný prienos potravných daní, čo toľko znamená, že potravné dane od petroleja, liehu, piva a cukru toho, ktorý sa k nám z Rakúska dováža, povinní budú Rakúšani našej štátnej pokladnici doručiť. No toto musí byť ale nový zákon vynesný v Rakúsku. Ak by naši páni susedia sa s týmto zákonom zdráhali, nuž uhorská vláda jednostranne uvedie do života odanenie spomenutých článkov potravných tak, že bárs za ne už aj v Rakúsku platil patričný kupec lebo fabrikant daň potravnú, pritom všetkom platíť bude musieť aj u nás ešte raz. Toho výsledkom by bolo, že menované články z Rakúska dovážané stali by sa značne drahšími, a naše veľaketené židovstvo jasalo by od radosti veľkej, že môže liezť povýšiť ceny svojho tovaru. Pravda, u nás nenie toho nevinného zákona, v ktorom by sa opatrno neporátalo na záujmy pánoy židov.

Vojna v Južnej Afrike. Búri bránia sa ako levi a pripravujú Angličanom časté prekvapenia. Vojenskému ministrovi v Londýne (Anglicko) doposlal vojvoduca Gatacre tento telegramm:

„Musím s veľkou ľútosťou oznámiť, že dnes ráno s veľkou ztrátou odbili nás pri Stormburgu. Vodičia moji mýlne zprávy dali mne o položení nepriateľa, a teprv pozde zbadal som že priestor nesúci bol ku bojovaniu.“

O ztrate podáva druhý telegramm:

„Nakoľko doteraz dozvedeli sme sa, ztrata plukovníka Gatacre je nasledovná: Tridsiat dôstojníkov (officierov) je raneno, deväť ztratených, dvaja muži padli, 17 je ranených, a 596 ztratených. Keby sa to boli Slováci ztratili, nuž tých by bolo ľahko najst: sedeli by iste všetci v daktorej židovskej kréme pri pálenke.“

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Vládu kapitálne napádajú aj naši ľudovi, aj neodvisliacki.

Dňa 6. decembra dal sa gr. Ján Zichý do miloj vlády pre povýšenie kvoty a v svojej stručnej reči rozmlátil všetky dôvody liberálov na capardy. Netreba — vraj — pýšiť sa s výhodou, ktorú skrz prienos potravných daní si ufáme, veď o tomto nevieme ešte dnes čo hovoriť, ale že kvota nám mnohé milliony a vždy viacej vyženie, to je už isté. To nenie — hovorí ďalej — rozumný dôvod, že za nádejné dôchodky s jednej strany (prienos potravných daní vidz: politické chýry) musíme neomylné vyhodíť hotové groše s druhej strany (povýšenie kvoty).

Rečnil aj Komjáthy zo strany neodvislej, a neprestal až keď sa mali rozísť. Pod Bánffym — súc tohoto potajomným spojencom — mlčal ako ryba; preto mu aj pripomenuli: prečo vraj vtedy nevedel hubu otvoriť?

Dňa 7-ho zase Justh vyčítal kapitolu pánom liberálom, menovite Jókaimu, Mezeymu, Gajárimu, Horánskemu aj Hegedúšovi a mnohým ešte za to, že títo istí páni všetci kričali nedávno proti povýšeniu kvoty a teraz ju ale odhlasujú.

11-ho ľudák Buzáth vyprašoval nohavice pánom liberálom a Rakúšanom veselo síce, ale náležite, a táto zábavka potrvala mu vyše hodiny. Neskorej starý Thalý, kalvín to od kosti, zvestoval svetu tú novinu, že celá kvota je vlastne len katolíckmi vymyslená, a usiloval sa dobre vyobrať dejiny cirkve katolíckej. Môže byť, že tento pán bude ráčť nadávať nám zajtra preto, že taká tuhá zima nastala; konečne aj tomu môžu byť katolíci na príčine že mrzne, snah padá, prší lebo vietor duje.

12-ho pripravil p. Šmialovsky veselú zábavu vyslancom. Vstál totiž a chcel za povýšenie kvoty „rečniť“. Hneď pýtali sa o ňoň „a toto je kto?“ Takých hľa, máme my našich horniackych vyslancov. Po každom slove jeho robili sa smiešne poznámky bez prestania, tak až po dokončenie reči svojej už sa aj pratal von na čerstvý vzduch p. Šmialovsky.

Hrozné strašidlo a obrana proti nemu

Napísal Holičan.

Bolo v nedeľu po službách Božích; prišiel ku kostolu pod lipu hajdúch a prečítal všetkým úradný rozkaz, aby daň platili. Rozumie sa, že to nikomu nebolo po vôli. Ale tí poriadnejší sa predsa uspokojili. Kotlár ale, ktorý najmenej dane platil, najviac kričal. Medzitým išiel aj pán farár z kostola popri tej lipy; tento kotlár, najväčší krikliáč v dedine, pristúpil k nemu a riekol: „Buďte tak dobrý, pán farár, povedzte nám: keď Adam sial a Eva priadla, kto bol vtedy zeman, a jako to prišlo, že taká nerovnosť sa stala medzi ľuďmi z ohľadu hodností, majetku, práv a povinností?“ — Pán farár dobre znal tohoto figliara a vedel, kam mierí. — Však vám ja to vysvetlím, — povedal pán farár. Všetci priskočili bližšie. Pán farár začal: „Keď Adam sial a Eva priadla, dal im Boh mnohé dietky. Raz sa vybral Pán Boh k Adamovi, aby videl, jaký poriadok je v jeho dome. Priam mala Eva všetky dietky pospolu, umývala a obliekala ich. Jak videla prichádzať Pána Boha, schovala niektoré do slamy, druhé do sena; ba i do píce pichla jedno; len tie najkrajšie nechala vonku pri sebe. Pan Boh sa pozeral na tie krásno pripravené dietky a takto povedal jednému: ty maličký budeš kráľom; druhému zase: ty budeš zeman; ku tretiemu povedal: ty budeš richtárom; ku štvrtému riekol: ty budeš úradník.“

Keď Eva videla, že Pán tak pekne vyznačil jej dietky, hneď zvolala: Pane, ja mám ešte iné deti, aj tie ti dovediem. Prišli ony — ale špinavé, začiernené a neočistené. Vlasy mali plné slamy a sena. Pán sa na nich pozrel a riekol: vy budete doma ošipané pásť al bo pôjdete slúžiť. Naposledy prišiel aj ten, ktorý v peci bol vlezenný, ten bol ten najšpatnejší, tomu tak povedal Pán: ty budeš kotle flekovať.

Táto reč sa ľúbila tým hospodárom; všetci sa smiali tomu premudrovanému kotlárovi. Potom sa obrátil pán farár k jednému starému, statočnému občanovi a takto povedal: Viete, to je len taká povedačka, z toho nič nestojí vo sv. Písme; ale to sa môžeme dočítať v biblii, že všetky stavy sú od Boha, jako to písano je v liste sv. Pavla k Rimanom v kap. 13. verši 7. „Dajte každému, čo ste podľžni; daň, komu daň, mýto, komu mýto.“ Tak pán farár.

Keď k týmto slovám sv. Pavla pripojíme ešte slová Kristove, ktoré povedal falošným židom reknúc: „Dajte cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je Božie,“ — vidíme celé učenie kresťanské o vrchnostach — o cirkevnej a svetskej vrchnosti.

Či ale všetci ľudia držia vrchnosť za božskú

nariadenie? Pozrime von do sveta, čo tam vidieť! Čiernymi mrákotami sa zahľahuje celé obnebie, strašno hrmí a blyška sa zo všetch strán, krvožíznivi ľudia hrozi sa v svojej ukrutosti oltáre a tróny pováľať, panovníci sú obklúčení silnou strážou, lebo nie sú istí svojho života. Ešte sme nezabudli tú smutnú hodinu, kde bezbožná ruka zavraždila našu milenú kráľovnú a matku. Zima prechádza údy človeka pri tejto myšlienke, lebo tá dvojnohá potvora v podobe človeka urobila túto ukrutnosť pri zdravom rozume. Sám Luccheni sa osvedčuje, že je celkom zdravý na rozume; on sa chváli a honosí je veselý, jakoby Boh vie čo výborného bol vykonal. „Teda som ju dobre trafil!“ tak si povedal po pachanej ukrutnosti. „Keď by každý tak vykonal svoju povinnosť, skoro by bola vykorenená tá trieda boháčov.“

Sotva sa toto stalo, zase sa rozšírila druhá povest o takomto anarchistskom pláne: Nemecký cisár cestujúc do východných krajov, do Jeruzalema, tiež mal byť zavraždený od takýchto ukrutníkov. Jedine to ho zachránilo, že tá vec bola zavčas prezradená a prekazená.

Drahý čitateľu! pýtaš sa: čo to má byť? čo sa to chystá? — Čo? — hrozné veci nám skrýva budúcnosť; ukrutné divadlo nám chystá tá hrozná rota anarchistská. Ešte niesme ani na začiatku toho divadla; to, čo vidíme, sú len próby, ktoré už samé človeka úzkosťou naplňujú.

Kde sú počiatky tohoto nebezpečenstva? Tam, kde sa o to pracuje, aby sa ľud odviezol od cesty pravdy, od cesty náboženstva a pravej viery; tam je opravdová pôda anarchistov, tam je ich škola. Jakéže má pravidlá táto škola anarchistská? Môžeme ju pomenovať aj školou liberálnou, lebo v mnohých veciach anarchisti, sociáldemokrati a liberáli za jeden remeň fahajú, lebo však od jednej matky pochádzajú. — Teda čujme o týchto pravidlách: — Roku 1869. držala takáto bezbožná spoločnosť v Londýne shromáždenie. Prvú reč držal jeden Francúz. Reč tá v krátkosti toto v sebe obsahovala: My musíme Boha docela tajiť; my musíme zničiť familiu, my musíme konečne aj našu vlasť zaprieť. Keď Boha tajíme, vtedy človeka slobodného učiníme a spravíme ho za samostatného riaditeľa svojho osudu; keď Boha zavrhneme, vtedy vykoreníme vieru aj s kňazmi. I bo len vtedy bude pravá sloboda, až tých nebude. Familiu zkažiť je tolko, jako neodvislosť človeka už od kolisky ubezpečiť, aby nemal nikoho, ani oca, ani matky nad sebou. My musíme dietky aj zo sprostého jarma kňazov vyslobodiť. Ale my ešte ďalej musíme pokročiť: my sa musíme vyslobodiť aj z jarma panovníkov a kráľov, a preto musíme týchto kráľov a s nimi všetky národnosti zavrhnúť. Po-

neváča ale do včulka ešte panuje viera v Boha, ponevác ešte sú kňazi a veriaci, ponevác sa ľud všade pridrzuje k svojej vlasti a králi panujú, — z toho nasleduje, že včulajšie spoločenstvo je zlé, a musí docela byť pretvorené. „Preto — tak skončil on svoju reč — smelo, robotníci všetch krajín, dajte sa do toho; začnime krvavý boj oproti majetku a všetkým vládam, ktoré ho ochraňujú!“ Hľa, jak dlhá refaz bezbožných článkov! Prvý článok: že nenie Boha. Keď nenie Boha, vtedy nenie potrebná ani viera a kňazi sú zbytoční. Keď ale nenie viera v srdciach, vtedy nenie viera ani vo familiach; je li ale familia bez Boha, vtedy aj štát je bez Boha. Preč s krajinami, preč s kráľmi! Keď prestanú krajiny a národnosti, vtedy aj králi prestanú byť; vtedy je potom každý sám sebe kráľom, a jako taký má právo ku všetkým majetkom tohoto sveta. To je koniec anarchistského mudrovania.

Táto pekelná filozofia rozdvajila na dva nepriateľské tábory celé človečenstvo. V jednom tabore máme bohatých, ktorí majú všetku voľnosť života, — nemajú ale srdeca oproti núdnym spolubratom, lebo ich nevera udušila v nich tú ostatnú iskru kresťanskej lásky. Na druhej strane je tábor tých chudobných ktorí tiež ztratili vieru a s vierou aj nádej v budúcom živote, a preto tu na zemi chcú byť šťastliví; k d nemôžu požívať všetko dobré na tomto svete, berú do ruky nôž, mordujú a bomby hádžu. Brúšia si zuby na tých, ktorí niečo majú a dychtivo čakajú na tú chvíľu, kde sa bude môcť slobodno vraždiť a lupéžiť.

V Paríži je jeden veľký priestor, menom Place de la Concorde — stoja tam dve krásne studne; voda hore strieka a v krásnych kropajách dolu padá. Na tomto mieste bolo pred vyše 100 rokmi veľké krvopreliatie. Tu si robili dobrú vôľu revolucionárne rotý a mordovali deň po dni. Na tomto mieste stál jednúc výtečný muž a spisovateľ francúzsky, Chateaubriand (čítaj Šatóbrián) a zvolal: „Nech tečie tá voda, však všetky vody celého sveta nebudú v stave zmyť tú krv, ktorá na tomto mieste tiekla, nebudú v stave zmyť haňbu celej francúzskej krajiny.“ Mal pravdu tento výtečný muž, lebo na tomto mieste vystavili ukrutníci prvej francúzskej revolúcie prvú šibenicu, a prvý, ktorý na nej visel, bol kráľ Ludvik XVI.; a cez 2 roky vláčili sem mnohé osoby, ktoré o taly obetou revolúcie; po kráľovi zomreli tu príbuzní jeho, potom kráľovna, a mnohí iní. Na druhom mieste vidieť čierne pováľaniská spáleného palácu kráľovského. Tieto pováľaniská sú smutná pamiatka zase druhej revolúcie, ktorá 23. a 24. mája r. 1871. na tomto mieste s prachom a petrolejom prevádzala svoje strašné dielo.

Bezbožná filozofia, ktorá svoj začiatok vo francúzskej krajine mala, pripravovala cestu tejto revolúcie. V starých časoch chodila tá učenosť po svete, aby pravdu hľadala, aby ľud k Bohu privádzala. Tá novšia filozofia n chodí už po svete, aby nás učila Boha poznať, lež aby ho tajila.

Katolícky spisovateľ Lamazon nám rozpráva, že sa on raz v čas francúzskej revolúcie s istým ablegátom rozprávajú, meno Boha vylovil. Vtedy vzal do ruky revolver tento besný revolucionár a zakríkol: „Mlčte! lebo keď by Boh bol, a sem z neba by sostúpil, ja bych bol prvý, ktorý by ho zastrelil!“ — Hľa starodávny anarchista, bezpochyby vychovaný v škole bezbožných spisovateľov,

To isté rúhanie oproti Bohu najdeš aj v novších knihách zaslepeých bludárov.

Diabolská odpornosť oproti všetkému, čo je sväté, sa tam číta, a synovia tohoto sveta stali sa učedníkmi tohoto bezbožného učenia.

Už vidí svet to veľké nebezpečenstvo, ktoré sa blíži, trasie sa pred tou pekelnou ukrutnosťou, ktorá ani život nevinnnej kráľovnej nešetří. Vyšetrujú, chytajú, zatvárajú tých podozrivých anarchistov, ostré zákony chcú oproti nim vymysleť. Ale čo to osoží? Nič. To nenie ten pravý liek, s ktorým sa ten nakazený svet uzdraví. Rád bych kričal do sveta: vieru, silnú vieru dajte národom; tá udrží v pokoji krajiny. Privďte len na cestu jeho otca, a vtedy môžete byť istí, že prestane otroctvo chudobných a tyranstvo bohatých, a všetky nepriateľské triedy sa smeria. Nenie v druhom inom spasenie a pomoc, len jedine v Kristu Ježšu!

Drahý čitateľu! nevieme, čo nám budúcnosť prinesie. Ale keď tak pozorujeme na činy ľudské, tá myšlienka nás straší, že aj naše pokolenie poblúdi na cestu tejto bezbožnosti. Znaky k tomu sa už ukazujú. Viera ochladla vo familiach; žena tá ešte v lačo drží na kostol, ale muž, ten už napáchnuť tým nedobrym duchom; do kostola n-jde a nerobí si z toho žiadne svedomie. Na kázeň, tam už docela nechodí, čo by tam aj robil? však to on už dávno vie, čo ten kňaz vypráva. Žena ho posielala na zpoved, lebo už mnohé roky nebol; aj z toho robí smiech, že vraj zpoved len pre ženy je. Synovia, aj tí sa na otca vrhli, a takú mienku majú o kostote a o zpovedi, ako otec.

Nenie v žiadnom inom spasenie a pomoc pre nakazenú spoločnosť ľudskú, lež jedine v Kristu Ježišu! Lebo keď nenie viery, ako budeme tomu boháčovi pripomínať, že má byť milosrdný a svojmu robotníkovi nie mzdu otrockú, lež mzdu do-ta-očnú dávať? K d nenie viery, ako budeme tešíť toho chudobného a rúžneho s budúcním

životom, kde sa všetky nerovnosti tohoto sveta vyrovnajú? ako mu budeme sľubovať večné bla hoslavenstvo, keď mu to všetko len detinské fa- bule sú? Preto pozdvihni, kresťane, svoje srdce — vezmi svetlo svätej viery a zasviet tam v tvojej ochladnutej rodině, lebo všetci sme po- volaní, aby sme bojovali oproti mocnostiam pe- kelným a rozširovali tu na zemi kráľovstvo Kri- stové!

Holičan.

Žiadame spravедlivé voľby!

Napísal: Rudolf Páder, krajský vyslanec.

V posledných časoch mnoho rozpráva sa o sprá- vedlivých voľbách. Čistotné voľby spomínať ostalo sku- točne akýmsi heslom. Statoční politici to požadujú, aj terajšia vláda tiež to prisľúbila v programme svojom.

Čo máme o tejto veci myslieť?

Spravедlivou môžeme takú voľbu pomenovať, pri ktorej vôľa a sloboda voličov prichádza k platnosti a síce tak, že žiadne zamiešanie sa, žiaden nátlak, žiadne prenasledovanie nenie na prekážke hlasovaniu, ani pod- plácanie, hostenie a napájanie alebo sľuby nepáchajú sa.

Mnohí tvrdia, že čistotné voľby ani možné nie sú. Vieme, že na svete tomto nič dokonalého niet; aj to vieme, že u nás veru nepriam bývaly poriadne voľby, ba v poslednej dobe voľby vyslanecké — skoro bez výnimky — podobaly sa raubínskym voľbám.

Preto ale my predsa za možnosť držíme poriadne voľby, a teda aj za čo najviac želateľné.

Čo žiadame teda?

Žiadame, aby právo občanov zákonom dané v úcte mal každý. Aby nikto nesmel nikoho o toto právo olúpiť, ani výbor hlasy popisujúci, ani predseda voľby.

Žiadame teda, aby občania aj sami toto krásne právo si vážili. Nadovšetko aby vážili ho v tom, že ho nepovažujú za hocaký jarmočný tovar na predaj vysta- vený, ba naopak, aby v užívaní tohoto práva vždy muž- skí, svedomiti, statoční a na statočnosť svoju nedotkliví boli šetci.

Ľudová strana vždy v tomto smysle jednala slo- vom i činom. Kdekoľvek predstavila sa a o čomkoľvek písala, všade a vždy k tomu priúčala a povzbudzovala občanov, aby právom volebným dobre nažívali, pre dobro ľudstva krajiny, a aj vo vlastnom záujme svedomite toto právo upotreбили.

Keď však ale toto krásne právo mnohí urážali, skonfiškovali (shabal) a mu prekážky robili tí rozliční tyraní; za žranicu a nápoje aj sami voličia ho odpre- dávali: preto strana ľudová bez prestania kárala takéto nadužívania.

Čo dokázali vyslanci ľudovej strany?

Vyslanci ľudovej strany často rečnili za právo vo- ličov, keď videli, že ho urážajú. Ale neprestali aj ob- čanov vážne upozorňovať na to, že aj oni nesmú pekné právo volebné na predaj vystaviť, a druhých posmeliť k nadužívaniu. Lebo veď ako môžem žiadať, aby druhý etil a šetril to, čo ani ja sám nevážim si a nešetrim.

Dobre vedia vyslanci ľudáci, že opravdové ústavné žitie závisí od slobodných a čistotných volieb. I preto žiadali mocnejšie zabezpečenie práva volebného, odstra- nenie nadužívaní a trestanie nadužívajúcich.

Pozdejšie pomery sa tak premenily, že konečne jeden nový zákon týchto vecí sa týkajúci vyniesla sne- movňa, a to je: XV. čl. z roku 1899, s týmto nápisom: „O súdobníctve nad voľbami krajs- ských vyslancov“.

Nebude škodif jedno-druhé zvedieť sa o zákone tomto; a síce aj o tom, čo dla zákona konať, aj o tom, čoho dla neho chrániť sa musíme.

Kto súdii doteraz?

Dla dosavadného zákona osud appellácii proti voľ- bám zadaným bol v rukách samej snemovne složený. Ale v premmohých pádoch výrok snemovne nebýval spravедlivý, lebo strannické ohľady bývaly smerodajné pri vynesení výroku.

Aj také voľby ospravedlnili, pri ktorých nad slnko jasnejšie dokázalo sa, že boli podplácaním, násilensvom úradným a odoberaním hlasu prevedené. Výroky na pr. o jagerskej, dolno-lendvanskej, trnavskej atd. voľbe boli do neba volajúce nespravедlivosti.

Toto sa muselo premenif.

Preto už od dávna žiadala opposicia, aby v zále- zitostach volebných nie parlament, lež najvyššia súdna stolica krajiny: kraľ. kuria súdila.

Kto bude súdii odteraz?

Spomenutý už nový zákon určí, že v ktorých pá- doch má kr. kuria voľbu zničif; a v ktorých pádoch majú sudcovia prisno trestaf predsedu voľby, úradné osoby, kandidáta, kortešov, jedným slovom všetkých proti slobode volebnej sa prehrešiacich.

Tuto teraz uvedieme zo zákona tie body, ktoré sa práva hlasovacieho voličov dotýkajú, a toto právo v jeho celkosti chrániť povolane sú.

Čo je zakázano?

Zakázano je podplácanie voličov, obdarenie pe- niazmi, alebo iným cenu peňažnú majúcim; alebo sľu- bovanie výhod; zakázané je búrenie proti zákonom, čili priame vyzvanie ku neposlušnosti, hrozenie sa nábož- nými vecmi, hatenie četníctvom alebo vojskom, falšo- vanie s menoslovmi voličov lebo kroz riadenie hlaso- vania, a vôbec zmarenie práva volebného.

Pre tieto zločiny tresty sú ustálené, okrem toho aj voľba sa môže pripadne zničif.

Nový zákon tento má veľa chýb a nedostatkov. Najzákladnejšia chyba jeho je, že nemal smelosť alebo necheel tekzvané podplácanie bezpodmienečne zakázaf, lež v tejto veci jedno veľmi čudné a veľmi nedobre ustálenie obsahuje.

Čo nenie zakázano?

§ 7. totiž nedrží za podplatenie dovážku a od- vážku voličov na miesto voľby, pofažne ztadiaľ nazad. Toto zákon dovoľuje, bárs za povinnosť nepredpisuje. Ten istý paragraf ďalej nepokladá za podplatenie, keď sa voličom o potrebnú chovu pri voľbe obstará v takých okresoch volebných, ktoré z viac obcí pozostávajú. Túto chovu teda nezakazuje zákon, bárs tiež nepredpisuje ako povinnosť.

Konečne dovoleno je voličom zástavy a iné od- znaky dať. A toto môže ktokolvek dať, aj sám kandidát, bárs povinnosťou aj to nenie.

Podplácanie vo všeobecnosti aj doteraz zakázané bolo, hostenie a opájanie aj doteraz zakázané bolo.

(Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA

Tantalusové muky.

Tantalusa niekdy zastihnuť trest strašný,
 Preto, že bol proti bohom samopašný,
 V podsvetí on musel vo vode stáť po krk,
 Ale piť nemohol z nej ani len za glg
 Nebolo mu možno ku vode sa dostať,
 Jak si jej zažiadal, musel bez nej zostať.
 Lebo mu hneď zmizla, čím si z nej piť túžil,
 A tak ho smäť hrozný neprestajne súžil.
 Ďalej nad ním drahé ovocie viselo,
 Ale čím sa mu len z neho ješť zachcelo
 A natiahnul ruku, by si ho odtrhnul:
 Hneď sa nenadále prudký veter ztrhnul,
 A odfúknul všetko ovocie od ruky:
 Tak on musel znášať vždycky hladu muky.
 Jako ktorá žiadosť povstala v ňom tedáž
 Všetko zmizlo, jakby rieklo: „zas nič nemá.“

V takom býva chybný človek položení,
 Jak je za veľkými vecmi roztúžený.
 Keď si jeho srdce snivé veci žiada:
 Česť, bohatstvo, slávu, rozkoše, slasť hľadá.
 A k tomu vyšvihnúť nijako mu možno
 Teda preto býva duši jeho bôľno.
 Obyčajne s takým človekom je beda:
 Nežiadajme, čo sa nám dosiahnúť nedá!

K.

Kukučka v sedliackom hniezde.

Kukučku pravda poznáš? Vták tento podivuhodný
 život vedie. Iní vtáci, keď ani len ešte nemyslia vajcia
 zniesť, už si stavajú a pletú hniezda; a to dobre po
 predku, o mnoho skorej nežli perníkari svoje šiatore
 stavajú pre mäďové bábence a konikov a mäďové ho-
 dinky a nožnice keď má byť výkladný jarmok. Ku-
 kučka ale so svojim kukukom manželom na to nemy-
 slia, ale bez všetkej starosti zabávajú sa v zelených
 hájoch. Keď ale veci svoje už nemôžu ďalej odkladať,
 vtedy kukučka vyhladá si nejaké hotové hniezdo, čo
 sebe a pre svoju famíliu pinka alebo stehlik švagar
 čižikov vystavili a do poriadku dali, perím povykľadali,
 aby ich holomkom keď sa vyľahnu teplo bolo. Keď
 práve stará či pinka či stehlikova doma není, tak pani
 kukučka bez haňby a bezočivo sadne si do cudzieho
 hniezda ako by si ho ona sama sebe uštrikovala alebo
 uplietla, a položí veľké vajce ku tým cudzím malým,
 utre si zobák o konár a odletí preč, a žije si zase
 veselo bez starosti. A čo jej pod zobák príde, to ona
 sama sožerie a na svoje vyložené detisko kukuča ani
 len nepomyslí, tým menej ho ona pozre ako rastie alebo
 či sa mu už zuby tisnú?

Medzitým však prinavrátí sa pani pinka alebo
 pani stehlikova a najde podľa svojich vlastných vaji-
 čiek jedno veľké cudzé. Bársky ona mohla síce vedieť
 že toto jedno veľké vajce není jej vlastný plod, ona

si to ale nerozváži a nechá to tak, ako nedbanlivý ho-
 spodár nedbá, keď mu sused každý rok dve brázdy od-
 orie, až potom sa zbadá, keď sa mu už sused do úžitku
 jeho vlastného usadil, z čoho má potom i rocess, útraty,
 repositcie, zvyady, nepriateľstvo za svoje vlastné. Tak aj
 pinka a stehlikova miesto toho, čo by boly maly cudzie
 vajce zo svojho domku vyhodiť, ony ho s ostatnými
 svojimi vysedia. Keď ale vtáčatá sa vyvalily z vajec, tu
 medzi nimi sedí jeden opravdový Goláth: mladý ku-
 kučka alebo chlapec kukuk. Ku on tento svoj zobák tak
 na široko rozdrapuje, a tak pažravo a pachtivo chváče
 pokrm, že svojej macoche by skoro aj hlavu s chrobá-
 kom alebo húsenicou — ktorú mu ona prinese — od-
 hryzol a prehltnul. A ponevác on najiac vreší a hr an
 otvára, nuž mu táto jeho dojka najsamprv jeho vec dá,
 tak že pri tejto jej zaslepenosti jej vlastné mladé trpia
 hlad, a ona sama vychudne čo nestačí nosiť, a času
 nemá sama sa najesť.

A keď tento huncút kukuk podrástol, tak sa roz-
 prestre a rozvalí v tomto cudzom hniezde, že chudákov
 malých stehlikov alebo pinkavočky, týchto právnych a
 zákonných obyvateľov rodičovského domku von z hniezda
 vyčísne, a so stromu popadané chúďatá mizerno zahynú.
 A keď potom kukuk za mládenca v hniezde vyrástol,
 vtedy vyletí a odletí preč, ani sa len neobozrúe po
 svojich kamarátoch, ktorých on od mysli vytiskal, a z
 ich menázu obyčajne sám sožral, práve ako niektorí
 bohatí chlapeci keď zo škôl vyšli a pod nos a okolo huby
 chlpy dostali — sa na svojich chudobných odrastlých
 kamarátov nepozrú viac. Tento kukuk mládenec to po-
 tom práve tak ľahkomyselne robí, ako tatko a mamka-
 kukučka — to on už má v krvi.

Pravdaže kukuk a kukučka za to nemôžu, že oni
 taký čudný život vedú, oni sú už tak usporiadani, a
 ináč to ani nevedia, ani nemôžu. Ja ale myslím, že
 kukučka je poučný príklad, je nauka, je živý obraz, v
 ktorom sa mnohí ľudia môžu vidieť, ako sami vyzerajú.

Nuž pozrime si niektorých ľudí, ako oni v tomto
 zrkadle kukučkinom vyzerajú. Mnoho ti neukiažem, to
 by aj celý rok trvalo, ja len jeden príklad ti predložím.

Ja ti nejdem malovať a cifrovať tú nádheru, pýchu,
 márnosť a márnosťnosť v šatoch, čoho sa dopúšťajú
 mestské veľkomožné dámy, ktoré sa na krky privesily
 či už pisárovi-úradníčkovi, alebo iným veľkomožného
 titula hodným mužom ako kukučky, ktoré z toľky
 mužov svojich peniaze vytiskajú na také daromnice, čo
 telo ani nepotrebuje.

Však to dobre vieš, že keď je pani marná a ľah-
 komyselná ako nadutý páv, že taká bude aj jej kúša-
 sonka, — tieto potom potrebujú predovšetkým na svo-
 jom tele všeliaké rozličné sukne, obrúčky do sukien,
 širáky slamené i neslamené ozdobené s falóšnými kvetmi,
 s trávou a všeliakou kunštovnou zelinou, stužky a ša-
 braky, opraty z tafatu, rebrá rybacie a šiny ocelové,
 s ktorými si prsia a žalúdok mučia potom všeliaké
 chvosty kočacie okolo krkov a šutky, slepačie forgá, a
 vtákom zo zadku vyškľbané perá, a všeliaké daromnice
 čo naničhodné mašamodky vo svojich pochabých modz-
 goch v Paríži povymýšľaly.

Ale s veľkomožnými paniami a ich frajlenkami
 chcem mať pokoj, ony si i tak nedajú múdreho slova
 povedať. A ponevác panie veľkomožné z pýchy ani
 „Kresfana“ nečítajú, to je len pre sedliaka a remese-
 níka, alebo kedy-tedy pre štátneho pravotára, keď chce
 komu tlačovú pravotu na krky zavesiť — ja teraz len
 sedliakovi na dedine chcem takú kukučku ukázať, lebo
 on ľahko môže v nej zbadať svoju deťu, ktorá s
 matkou u pantlíkára do jedného vreca dúcha.

Jestli tvoja dcéra alebo žena nevie čítať alebo sa jej nechce, — nože! v nedelu po litaniách im to prečítaj, aspoň nebudú klebetiť a susedov ohovárať, a ty ich iste rozhneváš s tým k dušnému spaseniu tvojej tobolky.

Do horniackej nádhery sa ja ďaleko tiež nepopustím, lebo tá ešte nemá toľkých požiadavok, je skromnejšia. Na Horniakoch si dievka vrkoč alebo chvost jednoducho so stužkou alebo šnôrkou podviaže, pričom sa aj to stane, že niektorá nedbanlivejšia pri tom uvažovaní aj istému živočíchovi nožičku na vrkoč priviaže, následkom čoho ono chŕda do budúcej nedele sa zo svoho väzenia ani nevslobodí. Najväčšia nádhera jej sú cugové topánky, ktoré keď prší alebo blato je, nesie v ruke a ide bosá do kostola aby ich nezamazala, a v kostole ich zase len v ruke drží preto, aby ich ľudia videli, čo by pravda nemohli, keď by ich mala obuté.

Mnoho sa tam dá aj na čiernu súkenú k žrieku priliehajúcu kacabajku so skielkami a s čiernymi sklenenými perlami a gombíkami vyteremtetovanú, čo sa každému ľúbi, ba videl som, že sa to aj — slipekam ľúbi.

Jedna devočka v takejto sklenej kacabajke sedela na zemi, aby svojej kamarátke s hrebeňom poriadok spravila na hlave. Tu od zady pride kohút a sklené ligotajúce sa perly a gombiky na tej kacabajke zobal a trhal, a to sa mu tak zafúbilo, že k tomu si on aj svoje slipekky povolal, a všetci sa potom zabávali, o ktorej zábave devočka sa až potom dozvedela, keď celý rad gombíkov a perál bol na zemi v prachu.

U Slovákov v prešporskej stolici vidíš tú drahú, ale aj sprostú nádheru u dievok, aj u mládencov. Tam vidíš všetko vyšívané s hodváhom a zlatom: niektorý alebo niektorá dá si vyšší rukávy alebo rukávce na košeľe aj za 60—70 zl., za čo by si si ty aj dobrú kravičku kúpil! Samý tulipán, slezová ruža, purgaciový kvet, všelijaké kolečká, mrežky, „býkove scáky“, strieborné klásky — všetko samý drahý hodváb a ešte drahšia robota; — potom veľký kohút so zlatými kosierkami, pupenec, ritišporn, aj gombalia, všetko zlatom prepletané tak, že ledva ruku možno pod takýmito zlatými chrastami zdvihnúť. K tomu tie drahé pozlátene brusleky ako sviatočný drahý ornát v kostole; na klobočku malinkom pštrosové perá, jedno aj po 6 zl., na nohaviciach na zadku pod driekom veľká vyšnorovaná osmička (8), a tá nikdy nesmie chybeť.

Devy majú v samých drahých hodvábných stužkách zamotanú hlavu; myslel by si, že sú sami stehľáci v kostole, lebo ani vlasov nevidiať pre stužky. A takéto stužky draho platia, až vyše 2 zl. za rif! Videl som u pantlikára jednu matku s dcérou zo Zvončina alebo z Cífera — už neviem — keď kupovali stužky. Obchodník priniesol najdrahšie, po poldruhej zlatke rif, ale dcéra povedala, že ona takú lacnú nechce, že takú má aj hofierova Uršula u susedov, ona chce mať drahšiu! (Ej, škoda že tam neboli tatko! veď by jej boli hneď namerali na chrbát červenú stužku aj za darmo!) Na to pantlikár hovorí:

„Ó, to dostanete aj drahšiu“, a išiel so škatuľou do druhej izby, zatočil sa tam a vyšiel von hovoriac:

„Nech sa ľúbi, mustra je tá istá, lenže je fajnejšie.“

Dcére sa to potom už ľúbilo, lebo bola drahšia, bárs aj tá istá: sklepár ale mal zlé svedomie, stretly sa nám oči, on sa začervenal, lebo videl, že som sa mu díval, ako s tou istou škatuľou len trochu pobehal, a za to behanie si dal zaplatiť. (Teda preto židia hovoria, že sedliaka netreba šetriť — majú pravdu: kto krčovit — pridrža sa hlúposti a núti múdrejších, aby ho

klamali, nuž toho skutočne nenie možno ľutovať, veď si je sám príčinou úpadku svojho.)

Kofko ručníkov čipkových, výšivkových, strapcových, hodvábných, šávolových, perkálových, bielych, svetlých, kvetových, k tomu zimných vlniakov a iných plundria treba aby sa márnosť dievkyná a matkyná nasitila!?

„Tatko daj! dcéra sa ti nevydá!“ — a tatko vyhahuje zbožie zo zbožnej jamy a predáva po vozikoch, — a mamka to, čo sa utržilo vyvlečie ku „slovenskej neveste“, do sklepov, a čo ona odpredá na trhu: mlieko, smätanu, vajcia, sýr, kuriencie, husacie droby, husacie pečienky, tekvice, husi, kačice, zelené atď. o tom tatko nič nevie.

Tatko! hej, aké to máš kukučky! Vytiskajú ti všetko z domu — a potom hrešíš, že notár pýta porcie a prirážky oboené, že nemáš! A dostaneš exekúciu, a si hlavu škriabeš — a môže byť že tvoje kukučky v meste narobili na plundry, handry a daromnice dlhov a ta nezadlho zase fiškál navštívi a donesie ti pekné pozdravenie od kupcov tvojej ženy a dcéry — kukučky, a zase ti vytisnú z mešca čo si utržil za voli a za junce.

Pre jednu trasorítku oškodite seba, ostatnie deti, dcéra sa snád just nevidá a dru'ú rapavú ti žiaden nevezme, a zúfaš, počneš snád od žiafu piť a prideš na mizinu pre kukučky.

Pýtaj sa v grundbuchu (pozemková kniha) a vo sparkassách a u fiškálov, kofkých gazdov vyhaly kukučky: pýcha a nádhera z jejích majetkov?

Nepočúvajte teda kukučky, ale zdravý rozum, svedomie a kresťanskú sporivosť!

To ti odporúča aj **Janko Chorľavý, sedliak.**

☞ Pozor!! ☜

1. Všetky dopisy, články posielajte len takto: „Krest'an“ szerkesztősége, Budapest VIII. József-körút 35.

2. Predplatky, alebo reklamácie, ďalej oznámenie premenenia bytu, dopytovanie sa na voľtáktoré vystalé alebo zbytočné čísla „Krest'ana“; všetko toto musíte takto doposielat: „Krest'an“ kiadóhivatala. Budapest VIII. József-körút 35

3. Všetko iné, ako na pr. „Listy Adiny“, „Naša Nádej“, „Kresťanské devy“, „Kresťanský kalendár“ atď. nesmie sa u „Krest'ana“ vyhľadávať, ani platiť, ani dopytovať sa na ne, lež v týchto záležitostiach musíte obrátiť sa na: **Szent-Gellért nyomda**, Budapest VIII. Práter-utca 44.

4. Ponevác dobre vieme že odberatelia mnohí len preto nezasielajú predplatky, že im je nepohodlné peniaze pošťou odosielať; vyzývame preto statočných ľudí, jednotlivých rozumnejších horlivecov, aby prevzali na seba starosť posbicrať predplatky, a tiež s menoslovom na vydavateľstvo „Krest'an“ odoslať. Z napred poslaných predplatkov **obdržia patriční 10%**, t. j. z každého zlatého 10 kr., keď pošlú celoročný

alebo polročný predplatok v riadnom čase napred. Známe mnoho z mladších ľudí, ktorí túto úlohu mileradi prevezmú, a v čas nedeľný s prospechom odbávajú môžu. O toto ich aj dôrazne prosíme, len týmto spôsobom dá sa úfať zmocnenie časopisu, ktorý práva ľudu hájiť, ľud o právach jeho poučovať povolaným i schopným je.

Dôrazne prosíme ale aj všetkých p.p. predplatiteľov a dopisovateľov na to, čo je pod č. 1., 2., a 3., dobrý pozor dať. Vyhne sa tak mnohým nedorozumeniam a prestať musia mnohé žaloby na zmätky v odosielaní „Kresťana“.

Dalej upovedomujeme ct. čitateľov našich, že **naš časopis s novým rokom premení doterajšiu tlačiareň, s tlačiarňou to Spolku sv. Štefana, VIII. Szt.-Király utca 28.** — Celý zovňajšok „Kresťana“ preto ostane takým, ako je ľudu dobre známy, teda starým, iba že litery budú omnoho vkusnejšie, nakoľko tlačiareň táto bohato je zapotrebná tými najnovšími prostriedkami tlače. S ne presvedčení, že v novej tlačiarňi vychádzať majúci „Kresťan“ získa seba priazeň veľkého obecnstva, už aj tým, že litery, riadky, rámce dokonálejšie budú v ňom vystavené ako doteraz.

Ešte voľačo. Zase nám prichádzajú zprávy, že medzitka úradné začínajú habať jednotlivé čísla Kresťana. Pri preskúmaní vydavateľských kníh spozorovalo sa, že mnohým predplatiteľom riadne odosielať sa noviny, ktoré ale patriční predsa neobdržia. Kto teda nedostáva riadne náš časopis, nechže ihneď reklamuje na pošťe úradie. To je pošťár povinný zdarma urobiť. P. i tom ale nech to aj hneď oznámi, adresujúc svoj oznam na: Kresťan kiadóhivatala, Budapest. József-körút 35. S našej strany ale tiež ubezpečujeme ctených predplatiteľov, že po novom roku vydavateľstvo sa znovu zariadi a dokonáli tým cieľom, aby v odoslaní časopisu žiadne prestávky sa viac neprihodily — pritom ale každému, kto istý čas dlhým ostal, zastavia sa noviny.

Redakcia.

Jubileum. V budúcom roku, ako poslednom tohoto storočia slávi cirkev katolícka storočné jubileum, ktoré započne sa práve v 12-ej hodine poľnočnej dňa 31-ho decembra a so slávnostnou sv. omšou poľnočnou. Predbežne vo všetkých farnostiach vyhlási sa veriacim všetko čo cirkev sv. s príležitosti jubileuma urídila.

Dr. Lavrent Schlauch kardinál a biskup veľkoveradínsky 1100 zl. rozdelil k nastávajúcím sviatkom na rozličné dobročinné ciele.

Dr. Prohászka chorý. Ako z Ostrihomu oznamujú „perla naša“ dr. Prohászka, duchovný zpravca na seminárii ochorel. Sústrast je iste v celej krajine všeobecná a tá vrúcna žiadosť, aby mu Boh čím skôr úplného zdravia poprial.

Dvorana Habsburgov v kráľovskej palote. Jednou z najskvelejších miestností novej kráľovskej paloty v Budine bude t. zv. dvorana Habsburgov, ktorá čo do veľkosti závodíť bude s veľikou dvoranou Reduty. Hlavnou ozdobou dvorany bude stenová maľba na strope, ktorú namaľuje známy uhorský dejepisec Karol Lotz. Mohutné fresko, na jehož nákresoch teraz pracuje Lotz, symbolisovať bude dom Habsburgovcov. Maliar až vtedy započne maľovať obraz, keď stavbu dvorany Habsburgov úplne dohotovia.

Biskupský koadjutor. Peštianske časopisy sdeľujú chýr, že nitriansky biskup Imrich Bende dostane koadjutora cum jure successionis (s právom následníctva) v osobe svojho sekretára pápežského preláta grafa dr. Vilhelma Batthyányho.

Vojenské. V istej kaviarni v Segedíne poručík honvéd-husárov, Trabor, potázal sa s istým jednoročným dobrovoľníkom a potom šiel pre stráž, aby ho zajaľala. Keď sa navrátil so strážou, kaviareň bola už zavretá, a nazlostený poručík kázal streliť. Na šťastie stráž neposlúchla rozkaz a poručíka dali zato potom do väzenia a je vyšetrovanie proti nemu. Trabor tvrdí, že nekomandoval streliť, ale že povedal len to, že by mal vôľu kázať streliť. Lenže svedkovia tvrdia opak toho.

Varinski násilníci. Ako známo, pre povestnú varínsku voľbu zavedená bola trestná pravota proti úradníkovi košicko-bohumínskej železnice barónovi Klochovi, ako predsedovi voľby, a jeho kompanom. Štátny fiskus a kráľ. súd v Trenčíne, rozumie sa, nenašli v tom všetko zbla trestuhodného, ale kráľ. tabuľa v Prešporku súdila ináč a postavila Klocha a deviatich jeho kompanov pod obžalobu pre urazenie volebného práva, a trenčiansky súd posúdil potom notárov Janece a Bednára, Pfliegela a Bizu na zaplatenie pokuty po 40 zl. exekútora Garaya na 50 zl., Grüna z Maršovej na 80 zl.; notárskych pomocníkov Tomáška, Hlucila a Porgesa, ako i železničného úradníka Klocha osvobodil. Kráľ. tabuľa a teraz i kráľ. kuria potvrdila výrok prvého súdu. Ako vidno, násilníci a trýznitelia ubohých slovenských voličov veľmi ľavno obišli.

Z Nitry. Štefan Bachraty, direktor štátnej školy, ešte v máji ostro napadnul senického hlavného slúžneho, dr. Ludvika Szalého, v „Nyitramegyei Szemle“, a pán hlavný slúžny dosiaľ nepozdvihol tlačovú pravotu proti obviňovateľovi, ačpráve mu vytýka že sa dal od rychtára podplácať, že vyberal peniaze, aké mu neprislúchaly dľa zákona, a že dostal i podiel z defraudovaných úradných peňazí „Alkotmány“ poznamenáva na to: „Administratívne pomery v nitrianskej stolici istotne nikdy neboly dake ideálne. Je smutné už i to, že proti verejnému úradníkovi možno prednášať také ťažké obžaloby; ale je na každý prípad smutnejšie to, že obviňovaný úradník ani nedementuje, ani sa neusiluje podvrátiť tieto obviňovania a pokojne ostáva ďalej v úrade.“ Dokladá, že budú interpelovať ministra vnútra, ako môže trpeť dačo takého.

Tragedia na fare. V Szásznádasí udala sa hrozná tragedia. Manželka tamojšieho saského evanjelického farára Jána Schustera obesila sa, čo si manžel tak pripustil k srdcu, že sa zastrelil. Prípad vzbudil na celom okolí veľkú sústrast. Čo pripadlo Schusterovú k samo-

vražde, nikto ani len netuší. Má sa za to, že nešťastná osoba — ktorá svojím skutkom i svojho muža priviedla do hrobu — v neočakávanom návale šialenstva siahla na svoj život.

Demonštrácie v Koložvári. Mládež koložvárskej university usporiadala v utorok večer veľkú demonštráciu proti povýšeniu kvoty a proti „hier“. Demonštranti vo veľkom zástupe tiahli ulicami, spievajúc Kossuthovu nótu a ategujúc Kolomana Szélla, tu i tu aj grófa Alberta Apponyiho, povýšenie kvoty a baróna Krieghammera. Na hlavnom námestí spálili časopis „Magyar polgár“ a potom tiahnuť chceli pred redakciu týchže novin. Policia však ďalšie neriady prekazila a demonštrantov rozohnala.

Z učiteľa — verklista. Smutná sudba zahľadá na jedného starého človeka, ktorý niekdy peknejšie dni videl, než teraz. Tomášom Fiedlerom menuje sa ten nešťastný človek, ktorý pred rokmi v dobrých majetných pomeroch žil ako učiteľ v Koložvári. Učil krásopis na tamojšom reformátskom kollegiume, neskôr na vyššom ženskom kupeckom naukobehu vo Veľkom Várade. Pri tom mal i pri meste jakýsi úrad; boli s ním všade spokojní, lebo svedomite konal svoje povinnosti. Ale od mnohej a častej nočnej práce utrátil zrak. Bol to hrozný úder. Kaligrafu už nemohol učiť a i od mesta ho prepustili bez všetkej pomoci... Nešťastný človek nevedel si inakšej rady dať, ako že prosil u mesta, aby mu dovolili verklovať a niekdajší professor kaligrafie teraz s verklikom chodí po uliciach...

Pravota pre podobizňu kráľovnej. Mesto Vacov z príležitosti smrti kráľovnej Alžbety objednalo u jedného známeho hlavnomestského umelca obraz kráľovnej pre radnú dvoranu mestského domu. Maliar obraz aj zhotovil, ale mesto meškalo prevziať podobizňu, to však nehatilo umelca, aby si u mesta vyjednaný honorár — viac sto zlatých — nevyzdvihol. Stalo sa však, že umelca potkala neprijemná nehoda: Veritelia sekvestrovali mu celý ateliér i s niekoľkými obrazmi, medzi ktorými nachádzal sa i obraz kráľovnej. Teraz by už bolo mesto rado prevzalo obraz, no už nebolo možno — ačkoľvek ho už aj zaplatilo. Z toho vznikla pravota a posledné forum prisúdilo zabavený obraz mestu Vacovu. Magistrát po tieto dni prevezme z pod sekvestru oslobodený obraz a pri najbližšom valnom shromaždení ho slávnostne odhalí.

V Južnej Afrike padlý novinár. Cez Berlín prichádza chýr, že v južno-africkej vojne padnul jeden mladý žurnalista menom Sedlák. Na ďalekom juhu padlý novinár pred tým v Čechách účinkoval jako žurnalista a keď vojna vypukla, jako zpravodajca jedného anglického časopisu odcestoval na južno-africké bojište. Na ceste mal krvavú srážku s jedným anglickým dôstojníkom a vtedy ratoval sa k Búrom. Veľmi sa vyznačil v bitke pri Glencoe: Jedon šiancom otočený kopec dotiaľ bránil proti anglickej presile, pokým od Búrov nedošla pomoc. V krvavej bitke ale Sedlák utrpel smrteľnú ranu a tam zahynul ďaleko od svojej rodnej zeme.

Liberal. V Uníne zomrel nedávno istý Sovík, ktorý ešte za života svojej zákonnej ženy žil s cudzou ženskou v cudzoložstve. Potom dal sa, po vyjdení cirkevno-politických zákonov, so ženou rozsobašit a sobral sa civilne s tou, s ktorou žil doteraz v divom pomere. Rozumie sa, že nedostalo sa mu cirkevného pohrabu. Hľa, nech mu tá svetská paráda nahradí požehnanie a modlitbu! Ludia dobrí, nezabývajte na zákony Božie a takéto príklady nech sú vám výstrahou!

Domáci lekár.

Zapálenie pľúc.

(Pokrač.)

Je to veľká chyba, keď voľakto zo svojej ľahkej choroby nevyliečil sa úplne. Je to práve tak potom s človekom, ako s tým, ktorý zabudol tvár svoju ráno umyť: ako tento ospanlivý bude, tak aj tamten cez celý život chorľavý zostane.

Preto musí sa veľký pozor dať na to, aby sa takýmto zlým následkom už pri samej nemoci ich prvým začiatkom išlo v ústrety.

Zbadáme-li, že chorý nemá viacej horúčosť, ani pchanie v boku, cíti sa voľnejšie, len boľasť ustavičná (nie pchanie) väčšia alebo menšia pozostala na zapálenom mieste, vtedy môžeme byť istí, že tam ešte voľačo trčí, čo sa roztopiť a odstrániť nemôže.

V takomto teča páde musíme namočiť šatu do studenej slanej vody, a túto dobre vyžmýkanú priložiť na boľavé miesto, obviazať suchou, a ponechať ju tam za 2 hodiny. Po dvoch hodinách obnovíme obkladok, a zase po dvoch hodinách dáme ho aj tretí raz zase na 2 hodiny. Toto vtedy robíme, keď horúčosť síce nie je prítomná, ale telesnej teploty ani za mak nezbyva. V páde, že by riadna telesná teplota chýbala, spomenuté slané obkladky nedáme, lež obkladky z kaše z jačmených krúpov varenej. Môžeme do tejto primiešať prachu z bielej smoly, a voľačo gáfora. Táto kaša na šatu natretá dá sa bezprostredne na holé telo, a síce tak teplá, ako chorý zniesť môže, a ponecháme ju na tele za dlhší čas, prípadne za 6—12, až 24 hodín. Toto opakovať môžeme za niekoľko dní. Užij môže chorý odvar z jačmeňa (2 lyž.), k čomu sa pridá aj volový chvost, kamilky a voľačo koreňa divého sleza (Althea off.). Do odvaru dáme roztopiť za lyžicu medu, a tento odvar nech užije 6 ráz denne 6 lyžic dobre teplého. Ako sa má dať pozor na chovu chorého, o tom budúce.

(Pokračovanie.)

DOPIŠY.

PREDMIER, 25. nov.

Dôstojný Pán Redaktor!

Hned v začiatku vás prosím, aby ste žiadne mimoriadne noviny od nás nečakal, lebo by ste sa klamal. Ticho ide v našom mestečku všetko, okrem toho, že baby naše často medzi sebou do špatného pohoršenia prídu.

Čo vám predsa teraz opisať chcem, to je nedávno odbývaná voľba nového stoličného výborníka. Môžem vám písať, že veľký je rozdiel medzi terajšou voľbou a medzi tou, čo sa pred krátkymi 4 rokmi vykonala. Vtedy náš pán dekan kandidoval z ľudovej strany, liberáli zase bývalého notára mali, ktorý skoro všetky tie vlastnosti v sebe v najdokonalejšej miere mal, z ktorými statočných a seabedomých občanov nie ziskal, ale len od seba odcudziť možno. Liberálni kortesi hrozili, sľubovali, podplácali, a naši múdri mešťania nechali sa zväbiť a hlasovali proti svojmu duchovnému otcovi, ktorý to meno „otec“ ozaj zaslúžil, — a dôveru

svoju venovali rotárovi. Sami zidia sa nad tým pohoršili a mešťancom sa potom vysmievali. Podplatených občanov ľudáci s menom „kohúti“ vyznačili, lebo že vraj v Bytči kohútov po 5 šestákov predávajú, a oni sa tiež za 5 šestákov predali.

Teraz proti podhradskému notárovi, jako proti úradnému kandidátovi náš pán organista vystúpil, je pravda že už neskoro. Väčšina na notára hlasovala. Jako v Sodome kedysi 4 spravodliví sa nalezali, tak aj medzi predmierskymi mešťanmi len 4 slabí „kohúti“ sa našli, najviac sa našlo medzi dedinskými občanmi. Tí neohrozene hlasovali na notára od vlády odvislého — v nádeji troch šestákov a pijatiky. Aj sa po hlasovaní tak spili, že sa až po zemi váfali, na znak toho, že sa nedali lacno.

Zvlášte jeden — neviem či z Teplej alebo z Jablonového, či z Hričova bol škaredo opitý; ležal na prahu krčmy, jako zdochlá opica, tak, že som mu skoro na papulu stúpil, keď som ta šiel, a váľajúce sa po zemi frľal vofačo o dvoch stovkách. Tedy mu vofakto z našej stránky šikovno odvetil: „Čo ty dve stovky spomínaš, keď si sa teraz za 5 šestákov predal?“

Z toho všetkého vidíme, jaký je náš ľud zaslepený, krátkozraký a s fakľou môžeš hľadať sebavedomého katolíka. (Teda aj u Vás, kde ste sa toľko trápili, je to tak? — Bože smiluj sa nad nami! Red.)

Proti tomu nepomôže inšie, len horlivé účinkovanie pánov učiteľov v školách, duchovných pastierov zvlášte skrze spolky a rozšírenie dobrých novín, jaké sú aj vaše novinky dôst. pán Redaktor, lebo s radosťou skúsime všade, jako ste slovenský ľud skrze Vaše novinky na vyšší stupeň vzdelanosti pozdvihli.

Pán Boh s nami! **Sebavedomý mešťan.**

Sloan-Leak, Britiš Columbia v Canade.

Dňa 30. oktobra.

Ctená Redakcia Kresťana!

Čítal som vaše noviny, ktoré sa mne hneď zaľúbily, preto by som nedbal aj ja sám predplatiť sa na „Kresťana“, aby som vedel čo jako sa robí v starom kraji, jako sa to krúti ten biedny svet v tomto čase.

Roboty nemám veľmi veľkej, lebo časy tu byly veľmi daždivé, toto leto jakosi mnoho dažďu bývalo. Americkým gazdom to síce nenarobilo mnoho škody, lebo oni všetko len mašinami kosia. Pri mašine potrebujú dvoch chlapov; jeden je kočišom, a druhý po ňom snopy sbiera, lebo mašina sama kosí aj ihneď snopy viaže. Angličania najradšej len pšenicu sejú, ovsu len na krm a jačmeňa tak dobre.

Ktorý je chudobný, nuž ten si aspoň deti učí ku všetkému, čo mu je v živote potrebné, a nielen v školách ale otec sám keď len môže trápi sa s učením syna svojho. Po 20-tom roku musí syn na vandrovku, aby sveta zkusil. Obyčajne sa takí synkovia znamenite mieril z pušky naučia, a poberajú sa potom do Klondiky alebo Britiš Columbiu medzi vrchy zlato hľadať. Soberie si sebou končítu motyku a svoju flintu keď ide do vrchov, a o ďalšie sa nestará, a predsa hladom nezomre. Sú totiž vo vrchoch rozličné zveri, ako divé kozy, ovce, jeleni, aj iné, z týchto si sebe potrebný pokrm zastrelí. Potom je tam jakési „porki-pain“; na toto netreba ani flinty, len dobrý kiják do ruky. Toto porki-pain má ešte väčšie bodláče, jako v starom kraji jež; mäso má mať na spôsob bravčoviny chutné. Aj v riekach jesto toľko rýb, že ich človek môže do holej ruky nachytať (len si treba napred šmidky prichystať!).

Komu sa pošfasti zlato najst, oznámi to ministeriálskej kancelárii, dá to zaznačiť na svoje meno, potom to obyčajne baňským bohatým spoločnostiam odpredá. Tito novú baňu preskúmajú, a dajú od 50 až do 100 tisíc toliarov za ňu. Ba jeden Angličan, ktorý v Silvertone býva, sedemsto tisíc toliarov dostal za jednu baňu. (Ale ako my vieme, mnoho tisíc ľudí prišlo pri takom hľadání zlata o všetko, len-len že hladom nepomreli vo vrchoch). Zostávám váš verný čiteľ!

Ján Hujo z Oravy.

Z TRENČIANSKEHO POVAŽIA.

Dôstojný Pane!

Od južnej strany Trenčína idúc dost dobrou cestou v ľavo, prídeš do obce Soblahov, ktorá významná je preto, že má starobyľý chrám Boží, v gothickom štýle v 14. storočí vystavený. Významnejšie, čo človeka z ďaleka zaujíma a mocne na dušu jeho účinkuje, je socha sedemboľastnej Panny Marie, z terra cotty zdarile umelecký v Bavorsku vyhotovená a 5 metrických centov ťažka. Socha táto z vonku pri missionárskom križi a samej stene kostola v malej, zo zabarvených dasák zhotovenej kaplnke umiestená, taký na pútnika činí dojem a tak ho ku sústrastí nad mrtvým a sinavým telom Vykupiteľa a hroznými boľastami zronenou tvárou Božej Matičky jeho povzbudzuje, že nemôže prúdu roniacich z očí slz odolať. Spomenutá socha zavedenými sbierkami medzi údami spolku živého sv. Ruženca bola z Mníchova za 380 zl. r. č zadovážená.

Jak mnoho sa s príspevkami i u chudobného ľudu docielil dá, toho dôkazom sú v kostole 4 nové po 10 zl. menšie a jedna ružencová zástava, za 110 zl. kúpená, na bočnom oltári socha Ježiša, znázorňujúca najsv. srdce jeho v cene 75 zl., krásny malý betlehemčok a utešené, malému dieťatku podobné, v jaslách ležiace Jezuliatko, dva nové, vyšívane vankúše, konečne nový na oboch stranách chorusa rozprestierajúci sa organ, na ktorý osvietený pán biskup nitriansky 400 zl., farníci ale 500 zl. obetovali.

Na vrchu, nad samou dedinou sa vypínajúcom, nachádza sa v rovnom smere ku kostolu k úcte sv. Vendelina z halierov veriaceho ľudu novovystavená dost utešená kaplnka, ktorá celú dolinu veľmi ozdobuje. Údovia sv. Ruženca nielen sviecami, ale i večitým svetlom chrám Boží cez celý rok zaopatrujú.

Mnoho sa previesť dá tam, kde horlivý, usilovný a rozumný pastier ovečky sebe sverené na dobrú a pre večnosť užitočnú pašu vedie a ovečky ho verne nasledujú. Soblahovský veriaci ľud bol pred príchodom tamejšieho p. farára v každom ohľade tak zanedbaný a upadlý, ako aj iný v obciach blízko Trenčína ležiacich sa nachádzajúcich. Z blata hnusnej zanedbalosti a nečestnosti vytiahol ho tamojší horlivý p. farár Andrej Buček a sv. missie, dva razy tam vydržované. Účinnému pánu farárovi podarilo sa t. r. i na miesto starej, zákonu nezodpovedajúcej školy múdрым vedením svojich farníkov novú školu v cene asi 2000 zl. r. č. si zakúpiť, pretvoril a ju narádím a k učeníu potrebnými prostriedkami zaopatrit bez toho, že by občania prinútení boli bývali obtížnymi byť svojej patronke alebo osv. pánu biskupovi. — Bože, daj, aby počet takýchto neunavných, horlivých bojovníkov Krista pre blaho cirkve, dobrobyt a spasenie veriacich so dňa na deň sa viac rozmnožoval.

Považan.

ZO STUPAVY.

Ctení Čitatelia!

Nelakajte sa, že zo Stupavy ide chýr — Dost si už o nej počul, ale málo dobrého. Keď od Stupavy zbadal si dopis v novinkách, dobrú zvesť si už ani nečakal a veru ani nečítal. V živej pamäti máme tie hnusné Latkócovské a Komlóšovské voľby, jestli to tyranstvo voľbou nazvať možno, a ešte i teraz mi mráz chrbtom prechádza, keď si na to len pomyslím. Lež staly sa od tej doby aj iné veci, ktoré et. obecnosť ešte nepočulo.

Zomrel nám okresný lekár; volili sme nového. Uchádzali sa dvaja kandidáti: jeden kresťan, druhý žid Hádaj, ktorý z nich sa stal našim okresným? E hko uhádnuť! Židovský kandidát bol za žida Geisingera, prebohatého to kupca a mäsiara stupavského, ktorý vládne peniazmi a zmenkami. Vyvolili teda židáka. Ale kandidát kresťanský, dr. Neuberger, nelakol sa ťažkosťami a trebárs v nevelkom stupavskom okrese už dvaja lekári boli, predsa usadil sa tu privátne i on. A svojou schopnosťou, zkušenosťou a úslužnosťou za krátky čas vydobyl si tak dobré meno, že celý okres s dôverou k nemu sa obracia. Židovský lekár, ako som počul, už by rád ztadiaľ. Teda tá voľba nemala tak smutné následky.

Lež počujte zase smutnú novinu zo Stupavy. Oj, zle sa tu deje zase, veru zle; bedakanie dosť; vajgešrije! Teda volakomu nenie po vôli. Tento raz už ale nie kresťanov bijú. Nuž veď palica má dva konce a veď to prišlo už k tomu druhému koncu. U kresťanov radosť panuje. Nad bedakaním židov? To nie! Veď aj to sú naši bližní. Tešia sa tomu, že začína sa u nich briezdiť, začínajú sa vzájomne poznávať a na vlastných nohách chodiť.

Niektorí ľudomili vidia, že ten opustený, za nič držaný ľud slovenský vo všetkom na židov je utisnutý, následkom čoho nielen v hmotnom ohľade náramne upadol, lež aj samostatnosť utratil, čo učinili? Založili občiansky kruh, ktorý má byť a už aj je strediskom a prameňom iných, potravných, úverkových atď. spolkov.

Pristúpiť môže ktorýkoľvek statočný a dobrého mena kresťan katolík. Kruh má doteraz 90 údov. Veľmi pekne, ale nie dosť; obzvlášte roľnícky stav je tu ešte málo zastúpený. Jako by roľníci bočili od kruhu a s akousi nedôverou chovali sa proti nemu. Bojazlivosť a nedôvera je do konca neoprávnená! Vďaka na čele spolku stoja gr. Pállfy, miestny farár Gond, Wetschl, Enninger, Kupera atď. všetko hodní a statní mužovia. Nevieť pochopiť studenosť mnohých statných a zámožných mešťanov stupavských a mástskych, že dovčulku nestali sa údami. Ja aspoň za veľkú česť si pokladám, že som jeho údom a za chlúbu by si to mal pokladať každý kresťan v Stupave a na okolí.

Z občianskeho kruhu čo z prameňa pošla r. k. občianska jatka, ktorej účastinárom len úd kruhu byť môže. Bola to bieda u nás! Mäsiari samí židáci, nielen v Stupave, lež i na vidieku: v Mariathali a v Bystrici. Židom na milosť a nemilosť sme boli vystavení. Žid ti dal mäso, aké chceš a za čo chceš, musel si byť spokojný, keď si chceš mäso jesť. „Hoj, židáčku, nie tak! — pomysleli si údovia kruhu — nebudeš tak neobmedzene panovať nad nami!“ Utvorili kresť. jatku. Mäso, čo dosiaľ od pamäti za 60 kr. bolo, sekali kilo po 52 kr. z tých najkrajších hoväd, lebo nie gšeftovať chce spolok, ale ľudu pomôcť.

Lež žid je špekulant. Keď videl, že utvorením kresť. mäsiarne takmer všetci odberatelia jeho vystali,

chytli sa rozumu a začal sekaf po 18 kr. Jako to môže byť, že ešte lacnejšie seká, ako spolok? však žiadneho osohu tak mať nemôže. Vie on, od čoho muchy kapú. Cez jeho prefigľovanú hlavu preletela myšlienka: haste geseres, nevidali, reskirujem 2000 zlatých, reskirujem 3000 zlatých, nech ich parom vezme, ale spolok predsa zničím musím. A táto špekulácia nie je zlá. Ale ani Slováci nie sú všetci mechom pobúchaní! Pozreli židovi do karát. „Dovčulku prečo si nedával lacnejšie? Známe fa, dobrý vtáčku!“ Takýmto asi slovami odsekli židáčkovi, keď ich do svojej jatky lákal. Tých, čo sa dali sviest, je nám veľmi ľúto; nejednajú múdro.

Uznáme, že mnohým ťažko padne zpod vlivu židovského sa vyslobodiť. „Dlžen som mu, musím k nemu chodiť.“ Toto je ozaj ťažkosť, ale len do nového roku, lebo začiatkom nového roku začne účinkovať už utvorená kresťanská sporiteľňa. A týmto poskytnutá nám bude príležitosť, aby sme sa od židov celkom emancipovali.

Svoj k svojmu! Kresťania, rozumejme sa už raz a držme sa pospolu! Čas je tu, aby sme sa rozmysleli a pracovali. Podajme si ruky a pristúpme čím väčším počtom do kruhu. Roľníci, remeselníci, nebočme jeden od druhého, všetci sme katolíci a záujem náš je spoločný. Podporujme kresť. podujatia v Stupave a na vidieku, lebo tým sebe a naším dieťkam lepšiu budúcnosť chystáme. Keby sme spolku padnúť nechali, beda nám na neskoršie časy a beda naším dieťkam! Potom tie pijavice, ktoré dovčulku nás natolko cicaly, ešte nenasytenejšie budú. Teda použime vhodnú príležitosť.

Člen kruhu.

Z TRENČIANSKA.

Ctení Čitatelia!

Čia je mládež, toho je aj budúcnosť. Doposiaľ sa u nás v Uhorsku spisovatelia málo starali o mládež, čo i z toho vidno, že žiadnych brošúrek nebolo, ktoré by sa mládeže boly týkali, ktoré by rovno pre mládež boly bývaly písané. V najnovšej dobe dr. Jozef Janda vydal dve utešené brošúrky: „Kresťanské devy“ a „Kresťanský mládenec.“ Prvá sošit obsahuje 16 strán (cena 3 kr.), druhý ale 32 strán (cena 5 kr.); lenže kto naraz aspoň 50 výtiskov objedná, ten ich dostane za ľavnejšiu cenu. Z brošúrky „Kresťanské devy“ sa doposiaľ minulo 3000 exemplárov; a to je aj v poriadku. Lebo keď deva ide do cudziny slúžiť, tam sa veľmi nehľadí na jej mravnosť, zbožnosť, lež len na to, aby svoju robotu spravila; pokušeniam ale priemnohým je vystavená tak, že ľahko zabudne na vynaučovanie duchovného, napomínanie rodičov, ktoré v pamäť jej uviesť je povolaná táto už spomenutá brošúrka. Veľmi vrele prosíme ale ctené duchovenstvo, aby zo svojej farnosti nepustilo do sveta ani jedného mladíka za učňa, za tovaryša alebo za vojaka bez toho, že by mu tento sošit nebol do vrečka daný s tým dôrazným napomenutím, aby ho aspoň každý týždeň raz prečítal. Keby sa takto jednalo, mnohí mladíci by sa nepokazili vo svete a takí nevinní by sa navrátili domov, akí nevinní sa vzdialili. A či by nebolo múdrejšie aj miesto peňažnej diskrecie takéto sošity dávať, ktoré menšie sú na cenu, preto ale viac sú hodné pre dušu, nežli aj tá najväčšia diskrecia. Myslím, že tieto riadky nebudú bez výsledku uverejnené, a vy, Pán Redaktor, jestli to za dobré uznáivate, uverejnite ich aj viackrát.

Jeden duchovný.

ODKAZY REDAKCIE.

B. J. v Č. Nazad žiadaný rukopis sme Vám odoslali, a prosíme opätne nám to nezazlievať. — **G. L. v DI.** Pre Vaše ponosy mali sme sa skoro povadiť. Mne to bolo vždy tiež protivné, že časopis nechodil riadne mnohým. Od nového roku bude tomu odpomôženo, ačkoľvek v mnohých pádoch úrady a poštári robili prekazky. — **P. J. v S.** Vy jednoducho reklamujte vaše noviny na pošte. To sa robí takto: pôjdete k vášmu, alebo kde je poslednia vaša pošta, nuž k tomu poštarovi a oznamte: prosím, neprišlo mi číslo „Krestana“ ku pr. 49-te, nech sa páči to úradne reklamovať. Keď by to poštar nechcel, odpište nám. — To vám urobíme čo žiadate, totiž adresovať budeme na cudzie meno, ale radíme Vám že keď sú u vás také hnušné poriadky, nesmiete sa nechať od nesvedomitých zločincov sekurovať, urobte čo sme vám vyše udali. — **Michal Pellák** vo Villa Raffart Brazília (Amerika). List Vami písaný je oddávaný ešte 17-ho júli a my sme ho až teraz dostali. Peniaze Viedeňská banka nám doručí. Do cudzozemska preplatná cena „Krestanš“ je 4 zl. Dopis uverejníme, ale až pozdejšie, lebo máme dopisov mnoho. — **J. Zs. v Prievidzi.** Ako sme oznámili a ešte oznamujeme, toho sa držať môžete, ale lajster všetkých my vám poslať nemôžeme, lež ak by vám bolo potrebné k ľahšiemu sbieraniu predplatkov, budeme žiadať pre vás splnomocnenie. — **Jan J. v Jágri.** Jestli náklonnosť je s oboch stránok nepremožiteľná, vtedy naša úprimná rado je svoj úmysel bez meškania previesť. To sa v tomto páde netýka svedomia, nasledovne o hriechu ani reč nesmie byť. Vec túto treba si ale dokonale rozmysleť a potom rozhodne pokročiť. — **P. Cz. v A. L.** Prosím ja nemôžem, uverte mi, že nemôžem listovne odpovedať, ale prečítajte si pozorne článok: „Domáci lekár“ tam vám napíšem všetko, čo vám v tomto páde radiť viem, ak len nebude pozde. — **Jan Hollaš na D. V. Pane,** musíte odpustiť, že Vám dopis hneď neuverejníme — urobíme to pozdejšie. Poznať, že ste muž otvorenejšieho rozumu: nuž robte pre Boha čo len robíte môžete za vzdelanie ľudu. Tu u nás to najlepšie posúdiť môžeme z mnohých dopisov, že ľudu nášmu hrozí úplné zpusťnutie, a že mu nič nepomôže ako bezpodmienečná zaujatosť za ľud, spojená s obrovskou prácou. Ak sa nepodarí vodcov ľudu priviesť k tomuto presvedčeniu, nuž vtedy si ubohí ľudia kupujúce pomaly pre deti zemepis Ameriky, lebo za jedno-dve desaťročie nastane iste-sväte všeobecné vstahovanie! Dobré pamätajte na tieto slová! — **„Detvan“ v Prahe.** Zatiaľ my budeme v redakcii, obdržíte odtiaľ každé číslo „Krestana“ zdarma. Keď nastanú prázdniny, úfame, že pripomôžete našim snahám o vzdelanie ľudu tým, že budete rozširovať časopis. — **Cs. na Cs.** Váš dopis uverejnili sme už v tomto čísle. Smutno je to, smutno s tým ľuďom. Ale čo robiť? Trápte sa, Pane, s nim ako viete najlepšie, snáď len zasvitne kedysi veseľšia doba. — **Petronell Bolik.** Vďačne uverejníme, a prosíme aj naďalej. Ale napred oznamujeme, že redakcia pripojí k vášmu dopisu tiež zo pár slov.

Nasledujúce kalendáre ako jedine katolicke vyšly z tlače :

Sv. Štefanský Kalendár, ročník štvrtý. Je veľmi zaujímavého obsahu s mnohými obrázkami. Kalendár tento slúži ako poučné a zábavné čítanie familii na celý rok. Bájky a rozprávky v ňom nachodiate sa, pri tomže aj zabavujú spolu aj upevňujú vieru, a v spôsobe srozumiteľnom karhajú chyby a hriechy všeobecné. Že nakoľko obľúbilo obecnstvo kalendár tento, dôkazom toho buď jeho s roka na rok vzrastajúce rozšírenie. Aby aj vydavateľstvo povďačným ukázalo sa oproti obecnstvu, dalo pre **Sv. Štefanský Kalendár** umelecky krásnu obálku vyhotoviť. Obálka táto je utešený, v dvanástych farbách predstavu úci sa obraz svätého Štefana, ako on vlast svoj a korunu od pápeža obdržanú Preblahoslavenej Panne Marii akožto Ochraňkyni krajiny obetuje. Úfame, že et. čitatelia Krestana tento kalendár milo prijmu, a rozširovať budú. Cena jedného je: 30 kr., s poštovým doposlaním 35 kr. 10 kusov stojí 2 zl. 60 kr., 20 kusov 5 zl. 40 kusov 9 zl. 60 kr., 100 kusov 22 zl. Pri zásielke peňazí napred poštové útraty nesie tlačiareň.

Veľký Krestanský Kalendár je nápis kalendára druhého. I tento vychádza ako štvrtý ročník, a et. obecnstvu môže byť z minulých rokov dobre známy. Obidva tieto kalendáre dp. dr. Janda, bývalý redaktor Krestana zostavil, a tiež kalendáre jeho najlepšie spisobné diela ozdobujú. Tento druhý kalendár svojou lacnot u pre chudobne šiu triedu obecnstva sa najlepšie hodi. Cena jedného je: 25 kr. 10 kusov 2 zl. 25 kr., 20 kusov 4 zl. 20 kr., 40 kusov 8 zl. 100 kusov 18 zl. Pri zásielke peňazí napred, poštové útraty platí si podobne tlačiareň. Jednotlivé exempláre kalendárov s n úhradnou poštovou doberkou ceny poslať nemôžeme, lebo porto poštové samo 25 kr. činí. Do jedného poštového obalu vmestí sa na 20 kalendárov.

Prosíme dôstojné duchovenstvo a et. čitateľov, kalendáre tieto rozširovať už i preto, aby sa do rúk krestanov kade aké židovského ducha kalendáre nedostali.

Najvýhodnešie je kalendáre tieto s poštovou poukážkou si poručiť na adresu túto: **Szent-Gellért-könyvnyomda, Budapest, Práter u. 44.**

Jednotlivé kalendáre sa pošlú franko len vtedy, keď sa peniazepošlú vopred.

Knižná polica.

Listy Adiny 167 strán. Cena 1 zl. Predplatitelia Našej Nádeje ho dostanú za 65 krajciarov v Tlačiarňi Sv. Gerharda v Budapešti (VIII. Práter u. 44.). — **Svätý Anton Paduanský.** 32 strán. Cena 10 kr. Dostať v Tlačiarňi sv. Gerharda v Budapešti — **Priprava ku sv. spovedi a sv. prijímaniu.** Toto asi 23 strán obsahujúce dielko stojí broš. 10 kr. Dostať ho v Tlačiarňi sv. Gerharda. Zvlášte odpo-

rúčame toto pekné dielo na čas adventný; ono je veľmi poučné. — **Kresfanské devy.** Tento výborný sošit oslovenčil a vydal dr. *Jozef Janda* v Budapešti (Maria-Teréziátér 9.). 16 strán s obrázkom. Cena 3 kr. Veľmi vrele odporúčame, Druhé vydanie. — **Moje srdco také, a tvoje je ako.** Cena 4 kr. Vydala Tlačiareň Sv. Gerharda v Budapešti. — **Tót-Magyar Beszéd- és Értelemgyakorlatok** (vezérkönyv tanítók számára). Irta Medriczky Kornél. Cena 80 kr. Dostal u pôvodcu v Lužnej (v Liptove), alebo v Tlačiarňi sv. Gerharda v Budapešti. Vrele odporúčame. — **Levná Illustrovaná knihovňa.** ročne 18 sväzkou (zl. 3.80) Potopa. Ev. Beauforth v Praze. Cena 24 kr. — **Kresfanský mláde- nec.** 32 strán s obrazom. Vydal dr. Jozef Janda. Veľmi vrele odporúčame. Cena 5 kr. — **Marianské milostivé miesto Hora Levočská.** Podáva Ján Straka. Peniaze za túto knižičku venujú sa na stavbu nového chrámu P. Marie na Hore Levočskej. Cena tejto knižky peknými obrázkami ozdobenej je 17 kr. K dostaniu je v Košiciach u H. Nauer, Kossuth ulica 16. **Hora Levočská.** K dostaniu je u pôvodcu: Ján Straka, Kassa, Kuko-rica-u. 46.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 07.65—08.25. Od Tisy 07.65—08.30. — Od Pešti 07.60—08.30. — Zadunajské 07.65—08.10.

Raž 6.10—6.35.

Jačmeň na krmenie 5.90—6.10. — Do pá- lenice 5.65—6.00. — Na pivo 6.40—6.60.

Oves 5.00—5.25.

Kukurica 5.20—5.50.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
13.40	12.80	12.20	11.60	11.20	10.90	10.20	09.40
			7½	8			
			6.60	6.20			

Otruby fajnové 4.20, grobovité 4.40.

3. **Strovy.** Veľká biela fyzula 7.00. — Malá 7.75 Hrach 11.00—00. Pšeno 04.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.

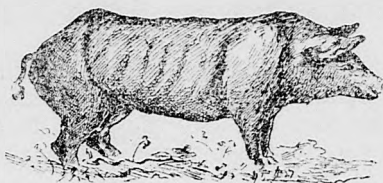
4. **Semä na sejbu.** Červená ďatelina 62—71 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 40—45 zl. — Balt- a-cim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. **Hyd a vajca.** Kura 70 kr. — Sliedka 90 - 1.30 Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 4.50—5. Kačka 1.60 zl. — Krmená kačka 2.60. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—53 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. **Telce.** Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kilogram.

Masť a slanina. Sviňská v sudoch 49.50— zl. — Bielotabulová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 40—41 l.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznávaný liek

proti dúlu svín,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou silou nielen od rozličných chorôb zachráni osípané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; — o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. Cena spolu s návodom jedného povodného polkilového balíka je 50 kr., jed- nokilového väčšieho 90 kr. 19 kilove balíky franco posíla

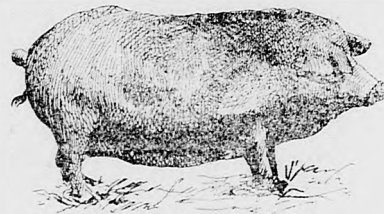
Szent-István-gyógyszertár, Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lupaníu, rheume, pri ne- dukoch krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý uš pre mnohým prinavrátil úplne zdravie. — o čom pôvodén dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyhána akékoľvek ne- duhy kostí, organizmus ná- padne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že e telu mla- distvú ohybkosť dodáva

Cena jednej povodnej sklenky i s návodom je 70 kr. Jednej väčšej povodnej sklenky 1 zl. 20 kr.

Ferdinand Stuflesser,

sochár a staviteľ

in Set. Ullrich-Gröden (Tirol)

odporúča

sochy svätých z dreva

Zvýška 100 120 140 150 160 170 180
Pozláténo fl. 35.— 50.— 68.— 78.— 84.— 100.— 115.— fl.

Katalogy krížových ciest a oltárov zdarma.

Vyznačeno od Jeho svätosti pápeža Leva XIII. zlatým medailom.

Najnovšie som spravil 7 oltárov so sochami a kancelom pre karmelitov v Budapešti.

O Z N A M Y

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„K R E Š Ť A N A“ PRIJÍMA.

Mestská lekáreň k „ČIERNEMU ORLOVI“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie
sv. Juraja.

Založená 1735. Telefon 395.

Adressa telegrammu:

Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu

je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, bolesti zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1-2 natrení. Nesčíselné vďačovníctva to dokazujú. Cena fľaše 1 zl., cena fľaše na prábu 50 kr.

Vodka na prsá a na plúca: Výtah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekášaným prostriedkom hojajúcim, uľavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľúcovom hurute, pri zachrípnutí atď. Veľa vďačovníctva potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 1 zl., fľašky na prábu 50 kr.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdočnom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuť po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 21 kr., šesť škatuliek 1 zl. 5 kr.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dosiaľ jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s príčinom 16 krajciarov na bankovom a poštové útraty) Obhodené včie 5 zl. franco.

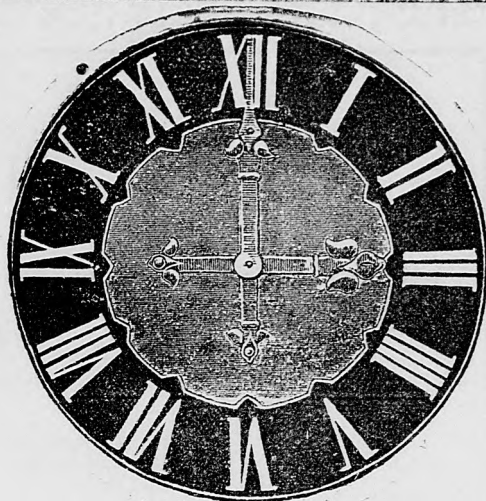
Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila

obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústrediť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII. Práter u. 44.).

Mám česť v „známost“ doniesť,

že **vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.**

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod nafaňovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené. Vnútrinachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo väži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda

R. B. N. 86968

uzdravuje a roz-

veseluje, za čo

dobre stojíme, pr'

lámke, záduchu,

bezsnivosti, huča-

srdca, boleniu hlavy,

epilepsii, závratu a iným cho-

robám nervov. I 20-ročné choroby byly už takým

spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj aparát nemá sa pomyliť s aparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúžitocnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 2 zl., ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 3 zl. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobičkou alebo s vopredným poslaním peniazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlasť a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapest, V., Kálmán-utca 19 M. sz.

FILIÁLKA
BANKY 'Tatra'

v Dolnom Kubíne

dáva požičky na zmenky a úpisy
 na najmiernejší úrok.

Zmieňa cudzie peniaze, najvýhodnejšie.

Prijíma vklady na zúčkovanie.

Velebným a dôstojným pp. f. rárom odporúča pre ich veriacich
 najlacnejší spôsob požičiek na

 úpisy so zaručiteľmi

pri týchto stránka len raz z štemple platí,
 nemusí sťahovať žirantov, neplatí
 žiadne nákladky intabulácie a extabulácie

Filiálka
Banky 'Tatra'
 v Dolnom Kubíne.